

تاریخ حقوق

خاور نزدیک باستان

www.ketab.ir

تألیف:

ریموند ستبروک

ترجمه:

دکتر سید احسان حسینی

عنوان و نام پدیدآورندگان:

تاریخ حقوق (خاور نزدیک باستان) / تألیف [صحیح: ویراستار]:
ریموند وستبروک، ترجمه: دکتر سیداحسان حسینی.
تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۴۰۰.
ص. ۱۳۴

ISBN 978-964-325-621-0

فیبا

عنوان اصلی: Hdo: a history of ancient near eastern law, v.1
کتابنامه: ص. [۱۲۹]-۱۳۲.

حقوق -- خاورمیانه -- تاریخ

Law -- Middle East -- History

وستبروک، ریموند، ۱۹۴۶م. / Westbrook, Raymond

حسینی، سیداحسان، ۱۳۶۵ - مترجم.

KL۱۴۷

۳۴۰/۵۳

۸۶۶۱۵۳۵

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

یادداشت:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتاب شناسی ملی:

تاریخ حقوق

خاور نزدیک باستان

تألیف: ریموند وستبروک

ترجمه: دکتر سیداحسان حسینی

ناشر: شرکت سهامی انتشار

چاپ اول: ۱۴۰۰

چاپخانه حیدری: ۵۰۰ نسخه

۴۵۰۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، نرسیده به میدان بهارستان، جنب خیابان ملت، شماره ۹۲

کدپستی: ۱۱۳۳۹۶۵۱۱۸ تلفن: ۳۳۹۰۴۵۹۲ دورنگار: ۳۳۹۷۸۸۶۸

WWW.ENTESHARCO.COM Email: info@entesharco.com

فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، نبش خیابان ملت، شماره ۹۲، تلفن: ۳۳۱۱۴۰۴۴

فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان انقلاب، بازارچه کتاب، تلفن: ۶۶۴۱۳۶۸۴ دورنگار: ۶۶۹۶۷۱۰۴

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه مترجم
۱۹	بخش مقدماتی
۱۹	خاور نزدیک باستان و تاریخ حقوق
۲۰	قلمرو و ساختار
۲۳	۱. منابع
۲۴	۱.۱ اسناد تاریخی
۲۴	۱.۱.۱ پراکندگی
۲۵	۱.۱.۲ نوع
۲۵	۱.۱.۲.۱ احکام و فرامین
۲۶	۱.۱.۲.۲ دستورات
۲۷	۱.۱.۲.۳ اسناد محاکمه
۲۸	۱.۱.۲.۴ قانون نامه ها
۳۱	۱.۱.۲.۵ متون لغوی
۳۲	۱.۱.۲.۶ اسناد معاملاتی
۳۲	۱.۱.۲.۷ نامه ها
۳۳	۱.۱.۲.۸ اسناد مربوط به تاریخ نگاری
۳۳	۱.۱.۲.۹ ادبیات

۶ تاریخ حقوق

۱.۲ مراجع یا مقامات عمومی

۱.۲.۱ کتبی و شفاهی

۱.۲.۲ سابقه قضایی و عرف

۱.۲.۳ تقنین

۱.۲.۴ قانون نامه ها

۱.۲.۵ استناد و نفوذ

۱.۳ نظام حقوقی باستانی

۱.۳.۱ علوم حقوقی

۱.۳.۲ تداوم

۱.۳.۳ پیوستگی ها

۲. حقوق اساسی و اداری

۲.۱ پادشاه

۲.۲ قانونگذاری

۲.۳ سازمان اداری

۲.۳.۱ مرکزی

۲.۳.۲ منطقه ای

۲.۳.۳ محلی

۲.۳.۴ سازمان های خود مختار

۲.۳.۵ دادگاه ها

۳. محاکمه

۳.۱ طرفین

۳.۲ آیین رسیدگی

۳.۲.۱ حضور در دادگاه

۳.۲.۲ جریان دادرسی

۳.۲.۳ قلمرو اختیارات دادگاه

۳.۲.۴ رسیدگی مجدد

۳.۲.۵ دلایل اثباتی

۳.۲.۵.۱ شهود

فهرست مطالب ۷

۵۸	۳.۲.۵.۲ اسناد
۵۹	۳.۲.۵.۳ دلایل عینی (فیزیکی)
۵۹	۳.۲.۵.۴ سوگند
۶۰	۳.۲.۵.۵ اوردالی
۶۰	۳.۲.۵.۶ الهام الهی
۶۱	۳.۲.۵.۷ امارات
۶۱	۴. وضعیت فردی
۶۳	۴.۱ شهروندی
۶۵	۴.۲ طبقه
۶۵	۴.۳ جنسیت
۶۶	۴.۴ سن
۶۷	۴.۵ بردگی
۶۷	۴.۵.۱ تعریف
۶۷	۴.۵.۲ حقوق اموال
۶۸	۴.۵.۳ شرایط و ضوابط بردگی
۶۸	۴.۵.۳.۱ وثیقه
۶۸	۴.۵.۳.۲ خانواده
۶۹	۴.۵.۴ قرارداد
۶۹	۴.۵.۵ انسانیت و عدالت اجتماعی
۷۰	۴.۵.۵.۱ برده‌گیری
۷۰	۴.۵.۵.۲ طول خدمت
۷۱	۴.۵.۵.۳ شرایط
۷۱	۴.۵.۶ حقوق خانواده
۷۲	۵. حقوق خانواده
۷۲	۵.۱ ازدواج
۷۳	۵.۱.۱ انعقاد
۷۴	۵.۱.۲ ماهیت
۷۷	۵.۱.۳ وضعیت و قرارداد

۸ تاریخ حقوق

۷۷	۵.۱.۴ انحلال
۸۰	۵.۲ فرزندان
۸۰	۵.۳ فرزندخواندگی
۸۵	۶. مالکیت (اموال)
۸۵	۶.۱ انواع تصرف
۸۷	۶.۲ ارث و انتقال میان زندگان
۸۸	۶.۳ ترکه وصیت نشده
۸۸	۶.۳.۱ وراث
۸۹	۶.۳.۲ تقسیم
۸۹	۶.۳.۳ مالکیت مشترک
۹۰	۶.۴ وصایت
۹۲	۶.۵ ارث زنان
۹۲	۶.۵.۱ جهیزیه
۹۴	۶.۵.۲ هدایای ازدواج
۹۶	۷. قراردادهای
۹۶	۷.۱ اصول حقوق قراردادهای
۹۷	۷.۲ ویژگیهای قراردادهای
۱۰۰	۷.۳ یافته‌ها
۱۰۲	۷.۴ گونه‌شناسی
۱۰۳	۷.۵ شروط
۱۰۵	۷.۶ عدالت اجتماعی
۱۰۵	۸ جرم و بزه
۱۰۵	۸.۱ منابع
۱۰۷	۸.۲ تحول
۱۰۹	۸.۳ عنصر معنوی
۱۱۰	۸.۴ وضعیت (طرفین)
۱۱۰	۸.۵ مجازات‌ها
۱۱۱	۸.۶ طبقه‌بندی

مقدمه مترجم

تاریخ حقوق به مطالعه تحولات علم حقوق از ابتدا تا دوران معاصر می‌پردازد. این رشته از حقوق، ارتباط عمیقی با توسعه تمدن بشری دارد. مفاهیم و نهادهای حقوقی همگی در تاریخ حقوق ریشه دارند. بسیاری از تأسیسات حقوقی که در دنیا امروز وجود دارند، حاصل تفکر اجداد ماست و مطالعه این رشته، فواید فراوانی برای حقوقدانان دارد. مباحث تاریخ حقوق بسیار گسترده است. به عقیده پرفسور وستبروک، حقوق از زمانی وجود داشته که جامعه انسانی بوده است. بدیهی است از زمان تشکیل جوامع ابتدایی در مناطق گوناگون جهان، هر جامعه برای خود حقوق محلی و عرفی خاصی داشته است و می‌توان تا حدی به گستردگی و تنوع این رشته پی برد. مطالعه تاریخ حقوق از خاور نزدیک باستان (از ایران تا مصر) آغاز می‌شود. چرا که تمدن‌های موجود در این منطقه یعنی تمدن ایلام، سومر، آشور،

۱. به اعتقاد محققان مطالعه تاریخ حقوق فواید فراوانی دارد. آنان برای تاریخ حقوق سه رهیافت ذکر می‌کنند: ابتدا رهیافت تأثیر و تأثر (reception) یعنی این که یک نظام حقوقی در نظام‌های حقوقی دیگری چه اثراتی گذارده و چه تأثیراتی پذیرفته است. دومین رهیافت به توسعه‌های موازی (Parallel developments) موسوم است و بدان معناست که در خصوص یک مسأله حقوقی آیا نظام‌های حقوقی متفاوت پاسخ مشابهی ارائه می‌دهند یا خیر. رهیافت دیگری که بسیار مهم می‌باشد بازسازی (reconstruction) مسایل حقوقی است یعنی با مطالعه اسناد حقوقی، نگرش و دیدگاه نظام‌های حقوقی در مورد یک مسئله روشن شود. رویکرد اخیر فهم و درک بالایی نسبت به موضوعات حقوقی پدید می‌آورد.

بابل، هیتی و مصر جزء نخستین تمدن‌های شناخته شده دوران باستان هستند و الواح و نوشته‌های به دست آمده از این تمدن‌ها نشان‌دهنده نظام حقوقی خاص این مناطق در دوران باستان بوده است.

کمی عقب‌تر برویم. نخستین جوامع انسانی و سکونت‌های ساخته شده توسط بشر، حدود ۸۰۰۰ سال پیش از میلاد مسیح شکل گرفتند. شکل‌گیری این جوامع به دلیل انقلاب کشاورزی و اهلی کردن حیوانات و گیاهان بود که افزایش تولید غذا را در پی داشت و دیگر نیازی نبود برای تأمین غذا مهاجرت کرد. چرا که تا پیش از آن انسان‌ها مجبور به مهاجرت مکرر برای تأمین غذا بودند چه از طریق شکار چه استفاده از گیاهان وحشی.

تغییرات آب و هوایی در هزاران سال پیش و پایین آمدن سطح آب برخی زمین‌ها، سبب شد جلگه‌ها و دشت‌های حاصلخیزی برای سکونت و کشاورزی پدید آید و بین‌النهرین یکی از این مناطق مناسب برای سکونت بود که مهاجرت گسترده جمعیت به آن نواحی را در پی داشت. این جمعیت همان سومری‌ها بودند که از محل اولیه مهاجرت آن‌ها اطلاع دقیقی در دست نیست اما شواهدی در دست است که نشان می‌دهد تمدنی کهن و دیرینه داشتند.

در آن دوران که نخستین شهرها با جمعیتی قابل توجه شکل گرفتند، طبعاً اشخاصی هم باید به اداره شهر پردازند و نمی‌توانستند مانند بقیه مردم آن روزگار در چرخه تولید فعالیت کنند و هزینه زندگی آنان نیز باید تأمین می‌شد. در نتیجه این اندیشه به ذهن بشر آن روزگار خطور کرد که هزینه زندگی کارگزاران حکومت را باید دیگر افراد آن جامعه پردازند و این گونه بود که اندیشه وضع مالیات پدید آمد. اما این که چه کسانی مالیات خود را پرداخت کردند و چه کسانی پرداخت نکردند نیازمند ثبت آن وقایع بود و اینجا بود که خط اختراع شد. در واقع خط، برای تأمین نیازهای اداری و به عبارت دیگر ثبت وقایع و حساب‌های مالی پدید آمد.

اختراع خط که حدود ۳۲۰۰ سال پیش اتفاق افتاد باعث شد زندگی انسان وارد مرحله جدیدی شود و تاریخ بشر به درستی ثبت شود و وارد دوره جدیدی شود. از سرنوشت پادشاهان و مردمان پیش از سومریان اطلاعی در دست نیست و به همین علت است که دوران پیش از اختراع خط، دوران ماقبل تاریخ نامیده می‌شود.